16/06/2019

Интервју са протопрезвитером-ставрофором Гојком Перовићем, ректором Цетињске богословије за „Православље”

Живот је поклон. Ред је да на тај поклон узвратимо, најбоље и највише како умијемо!

v. **У педесети дан након Празника над празницима, а у десети дан по празнику Вазнесења Господњег, богослужбено се прославља празник силаска Светог Духа на Апостоле – Света Педесетница. Замолио бих Вас да читаоцима *Православља* приближите суштину и спасоносни значај овог пресветлог празника.**

– У мом првом сусрету са Светим Писмом, једна од тема која ме је посебно збуњивала, јесу Господње ријечи упућене апостолима *”Ако ја не одем Оцу, неће вам доћи Утјешитељ*”. Питао сам се – ”А шта ће мени/нама Утјешитељ”? ”Зар није боље да ти останеш Господе”? Другим ријечима, питамо се сви ”Зар је Господ морао да оде”? ”Зашто није васкрсли Господ остао међу нама”? То

јесу била наивна и дјетиња питања, али и данас држим, да се у њима крије и одговор на Ваше питање о смислу празника Свете Педесетнице. Зашто је то велики празник? Шта њиме славимо? Зашто га зовемо рођенданом Цркве?

Није ни логично ни нормално да човјек дискутује о томе шта Бог може – а шта не може, али слиједећи ток Господњих поука из Библије, управо видимо да је Господ Исус Христос својим Вазнесењем направио мјесто (простор) за силазак Светог Духа на апостоле. Ово не значи да Дух Свети није био присутан и дјелатан у свијету и прије Вазнесења, – али се начин КАКО дјелује, и питање ШТА ради Дух Свети, прије и послије Христовог Вазнесења, – очигледно разликују. Боље рећи, разликује се начин којим нам се Дух Свети открива, показује.

Послије Вазнесења, Дух Свети нас сабира у једно Тијело. Дотадашње ученике, сљедбенике, пратиоце Господње – Дух Свети је учинио причасницима Једног Тијела. Учинио их је члановима, честицама Једног мистичног Тијела Цркве. Тијела Христовог.

То је тајна празника, то је тајна догађаја који се десио. Догађаја који се једном десио, а опет се, непрестано – на свакој Светој Литургији – понавља. То је мистичан, светотајински догађај: од сљедбеника Господњег учења, од пратиоца на путу, од оданих ученика – апостоли нијесу постали партија, удружење, академија, школа, нити било што слично људским организацијама. Постали су Тијело Христово. Не – симболички, не – опонашајући нешто, не – правећи неку представу, него реално и надразумно, постали су Тијело Христово. Како се то постиже? Како су то успјели? Па не никаквом људском довитљивошћу, нити човјечанским организовањем. То једноставно долази одозго. С више.

А то и јесте темељ нашег хришћанског оптимизма и надања, да сви ми, иако по много чему међусобно различити, и по природи ограничени – можемо постићи јединство са Богом и јединство међу собом, кроз то духовно сједињење црквеног сабрања. Једино право јединство јесте то јединство у Духу Светом, добијено на Педесетници. Јединство које нас чини причасницима Једног Тијела. То нам треба. Остале врсте јединства међу хришћанима: да исто мислимо, да исто изгледамо, да смо истог социјалног статуса… понекад не би биле на одмет, али нијесу нужне. Међутим, ово литургијско сједињење је нужно. Оно нас освећује.

Уз велико поштовање према другим религијама, морам примјетити, да ни једно друго вјерско учење не проповједа толику могућност блискости са

Богом, колика произилази из тајне сједињења људи и Бога у догађају Педесетнице. Ето, то је оно сједињење у Тијелу и Крви Христовој, на сваком мјесту и у сва времена, које – да се тако немоћно људски изразим – ”не би било могуће” док је историјски Исус, Господ наш Христос, боравио међу људима, прије свог Вазнесења. То је та Утјеха, која је, ожалошћене ученике (који гледају у одлазећег Господа) учинила câмим Тијелом Његовим, присутним у историји, до краја свијета и вијека.

v. **Празник Свете Педесетнице своје корене и почетке налази у истоименом Старозаветном празнику?**

– Тако је. Нови Завјет је у свему, наставак или испуњење старозавјетних сусретања Бога са људима. Нови Завјет је зрело доба онога што Стари Завјет чини дјетињством човјечанства.

Ако је Васкрс круна и испуњење оних духовних најава старозавјетне Пасхе, да Јагњетова крв спасава од смрти и изводи из поробљености у слободу, онда је Тројичиндан (Духовдан) испуњење и остварење оног сабрања ког је Израиљ имао на Синају, у педесети дан послије Изласка.

Господ Исус Христос по свом премудром плану, намјерно одабира предвечерје Пасхе да себе принесе на жртву, као Нову Пасху, Ново и Истинско Јагње. Исто тако, у педесети дан потом, Дух Свети сабира хришћане у Цркву, у Нови Израиљ, у исто вријеме кад је у Старом Завјету, Господ својим Законом, на Синају, сабрао изабрани народ.

Старозавјетна Педесетница био је празник који се сјећао добијања закона на Синају, али је истовремено са тим прослављао крај жетве – један врло важан, Богом дани, животни догађај, у свакодневном животу Израиља. Његова суштина је, самим тим, била благодарење на даровима. Слављење Бога који нас чува, и који нам дарује живот. Ништа од тога у Новом Завјету није изгубљено или напуштено, само је продубљено евхаристијским карактером Духовдана.

v. **Оче Гојко, у црквеним круговима често се за овај празник каже да је он рођендан Цркве. Лепа је прилика да нам у ширем смислу објасните овај благословени детаљ?**

– Цркву често, а погрешно, сводимо на институцију од националног, културног, политичког, историјског… и каквог све не, значаја. Мислим, непроцењива су и таква њена својства, али су она споредна, а често су и штетна ако у њима тражимо суштину Цркве.

Зато формулација *"рођендана Цркве"* није просто нека поетска слика, него суштинска догматска порука, да Црква почиње тамо гдје су људи сабрани и загледани у Небо. Тамо гдје, и тамо кад… на такве људе силази благодат Духа Светога. И тамо гдје такво људско сабрање не зна за разлике у расама, језицима, родним и социјалним подјелама. То је Црква. Све друго, – да она историјски траје, да ствара сопствену умјетност, да просвећује и описмењује бројне народе – све то стоји, али то не смије да нам замагли видик и сазнање, што је сушина јављања Цркве у историји. А суштина је, да нас Црква из историје, и кроз историју, преведе у Будући вијек.

v. **У духу претходног питања, да ли можемо рећи да је Црква непрекинута Света Педесетница?**

– По својој литургијској суштини Црква јесте непрекидна Педесетница. Кад год и гдје год се служи канонска Света Литургија – ту је понављање, посадашњење догађаја Педесетнице. То је тај пролаз кроз вријеме, тај прозор у вјечност, који од скупа вјерујућих, од људи са манама и ограничењима, од смртних и грешних људи – чини причаснике (честице) благодатног Тијела Христовог.

Као што је прва Педесетница сабрала у Једно, разне… ове и оне, овакве и онакве (довољно је рећи, да не говоримо о другима, да је тим скупом началствовао првоврховни апостол који се три пута бјеше одрекао Учитеља), али опет људе вјерујуће у Господње Васкрсење. Тако и сада, до данас, Црква има то својство, да окупља, да исцјељује, да нас "враћа у првобитни потенцијал" да нас " усмјерава ка напријед", и да чини могућим оно што је људима немогуће.

Као појединици, или као чланови земаљских удружења – немамо велике домете, али као чланови Цркве, као непрестани учесници Педесетнице, наш домет је – бесмртност! И није то никаква "прича за малу дјецу", никаква "бајка". Не. Мошти наших светитеља, чудотворне наше иконе, Светост литургијске чаше – јесу свједоци те непролазности Педесетнице у овој пролазној историји.

v. **Темељ и врхунац прослављања празникâ у Цркви Христовој јесте Света Евхаристија. У једној од својих омилија, Свети Григорије Богослов каже да је *Света Евхаристија педесетничка и Светодуховска реалност*?**

– Управо се о томе ради. Евхаристија је оприсутњење Педесетнице. Она није подсјећање на давно прошли догађај. Она није опонашање нечега што се неповратно збило. Литургија није свечана академија којом обиљежавамо годишњицу силаска Духа Светог на апостоле.

Она је, она јесте силазак Божији, ништа мањи, ништа слабији од ондашњег силаска на апостоле. С тим што смо апостоли данас ми. Да ли претјерујем? Ни најмање. То смо ми, садашњи хришћани. Такви смо – какви смо. Увјек призвани да будемо бољи. Јесмо ли слаби и недостојни својих предака? Јесмо. Али Бог може и од камења направити своју дјецу. Можда смо и најгори, али нијесмо гори од камења. Тако да вјерујемо да са нама и преко нас, преко баш нас – Господ може све. Не по нашим предиспозицијама, не по нашим заслугама, – али по Божијој љубави, даје нам се, достојанство апостола, и могућност да данас будемо исто што и они. Причасници благодати. Синови Божији по благодати. Бесмртни по благодати. Побједници, над гријехом и пролазношћу – по благодати.

v. **После пасхалног богослужења које представља Славље над слављима, богослужење Свете Педесетнице обилује посебним благољепијем и дивном химнографијом, али и јединственим особеностима. Једна од најуочљивијих особености је вечерње Свете Педесетнице, на коме се након вечерњег входа и великог прокимена, читају три Духовске молитве, док за време њиховог читања народ Божји у храму прави венчиће од траве. Драги оче Гојко, замолио бих Вас да нам приближите садржај и значај ових Духовских молитава?**

– Молитве о којима је ријеч су нарочито садржајне и лијепе, читају се баш тог дана – па су по много основа јединствене. Карактерише их подједнако благодарствени и прозбени тон. Тон слављења Божије љубави према нама, и тон тражења да у тој љубави останемо.

У тим су молитвама поменуте све ситуације, све околности у којима хришћани живе, поменути су и живи и упокојени, све наше наде и страхови. То је баш једно обраћање дјеце Оцу Небеском, да нас сачува под својим окриљем и да се ”*ријеке воде живе*” потекле најприје из празног Христовог Гроба, а потом и

са Сиона на Педесетници, да те ријеке не пресуше, да се не заустављају.

То су молитве да Црква настави своје постојање. Гледано логички, философски – звучи претенциозно. Не може зависити тако велика и важна ствар од грешних људских молитава. Ако Бог не жели – нећемо га ми умилостивити за тако нешто. Али наша вјера није философија. Наша вјера је Љубав. Она није наговарање Бога на нешто, нити ”потезање за рукав” – она је учешће, судјеловање пролазних у непролазном, смртних у бесмртном. А како ће човјек учествовати у Божијем послу? Не можемо се са Богом договарати, нити смо у прилици да захтјевамо или да му наређујемо. Једино што приличи и што је одувјек приличило људима који стоје пред Богом – јесте молитва. Молитва љубави. Молитва наде. Молитва повјерења.

v. **Оче, зашто се на празник Педесетнице уноси трава у храм и зашто плетемо венце?**

– То је, историјски гледано, остатак старозавјетног благодарења Богу на прве приносе жетве, на прве плодове земље, које, кроз законе природе Господ дарује људима. Класје, трава, цвијеће... све су то плодови Божијих дарова, којих је у ово доба творевина препуна.

На ово историјско значење вијенаца надовезује се и духовни, симболички значај вијенаца. Преплитање траве и снопова, као наше међусобно преплитање и јединство различитости у Цркви, које се везује у нераскидив сноп. Преплитање Божијих дарова. Преплитање божанског и људског у Цркви.

Вијенац као слика Божије благодати која долази одозго. Вијенац као награда за мучеништво. Вијенац као Божији дар и подршка. Вијенац као израз Божијег савршенства, утканог у сву природу. Вијенац – као Његошев ”Горски вијенац”, као најљепша ријеч српског језика која изражава потпуни украс и посао довршен Божијом руком.

v. **Преподобни Јустин Ћелијски богомудро каже: *Ми у Цркви Христовој непрекидно живимо у слави Духом Светим, Његовом силом, Његовим моћима. Он је Тај Који раздељује све дарове у Цркви. Он је Тај Којим расте наша вера, расте наша љубав еванђелска, расте наша молитва, расту свете врлине у нама.***

Према Вашем пастирском искуству и мишљењу, који су видови актуализације овог празника у нашем животу, и како сачувати радост празника када смо суочени са бројним искушењима и овоземаљски таласи нас непрестано запљускују?

– Нема потребе да се бринемо ”шта ћемо и како ћемо”. Прво због тога што је Господ баш тако заповједио, да се не бринемо. А друго због тога, што нам суштина празника поручује да ништа није до нас – сâмих нас по себи, него је све одозго.

А ако смо у томе што је одозго, ако се ослањамо више на благодат и на оно ”ако Бог дâ”, а мање на своје ”планове и могућности”, е тек онда постајемо активни учесници величанственог дјела. Изван Божије благодати, ми смо немоћни посматрачи ”смијешне људске судбе”, а у њој смо ”прегаоци којима Бог даје махове”.

Учешће у литургијском животу је једини и незамјењиви услов ”актуализације” празника и очувања празничне радости. Оно ће нас увјек подсјећати и шта је смисао црквеног живота, да не застранимо и да се не нађемо на супротној страни од нашег Господа, који је пред Пилатом, јасно и недвосмислено рекао да Његово царство ”*није од овога свијета*”.

Парадоксално али истинито, ко се не оптерећује земаљским, ко не брине о земаљском, него о Божијем, – њему таквом, гле чуда, Бог може дати и да влада земаљским и да побјеђује земаљско (као што је дао Светом Сави или Светом Петру Цетињском), а онај ко само згрће и броји земаљско, и уноси се само у земаљске тактике и планове, тај ће и без земаљског остати.

v. **Оче Гојко, надахнути стихом из једне богослужбене песме у којој појемо да: *„Светим Духом свака душа живи”*, замолио бих Вас да упутите празничну поруку читаоцима новина Српске Патријаршије?**

– Све што имамо – поклон је. Поклон подразумјева радост. Поклон нас обавезује на љубав. Поклон тражи да и ми дајемо колико год можемо, без престанка. И то не на начин да замишљамо себе на Косову пољу, Солунском фронту или у некој изванредној ситуацији у којој нити смо били нити смо могли бити. Осврнимо се око себе. Наши ближњи су наши императиви, и наше најважније ”битке”.

Ових дана, ту међу нама, један млади човјек избавио се од потопа и допливао до обале узбурканог језера. То је Дарко Вујошевић из Подгорице. Он је знао

да не може наставити свој хришћански живот, ако одатле оде даље и ако се не осврне на троје људи који су се топили у води у исто то вријеме. Мислим да није ни слутио како ће се тада завршти његово учешће у литургији. Сви су тог јутра били на недјељној служби у Манастиру Врањина на Скадарском језеру.

Вратио се. И живот дао за друге. Он је тако свима нама показао да Педесетница још траје. Мало ко од нас ће се наћи баш у таквој ситуацији. Али, кад мало боље погледамо, ми смо непрестано на обали узбурканог језера, у коме се топимо и ми и људи око нас. Живот је поклон. Ред је да на тај поклон узвратимо, најбоље и највише како умијемо.

v. **Драги оче Гојко, дозволите ми да Вам у празничној радости срдачно заблагодарим на овом празничном разговору и промишљању, желећи Вам свако добро од Господа!**

– Хвала и Вама! Мени је ово изузетна част и привилегија, да учествујем у настанку једног од бројева нашег ”*Православља*”.

***Објављено у Духовско-видовданском броју *“Православља ” – новина Српске Патријаршије* (бр. 1254, 15. јун 2019)**

Разговарао:

катихета Бранислав Илић,

сарадник „Православља” – новина Српске Патријаршије

– Српска Православна Црква